

Přehledný obsah věcní
sedmého polního kázání.

	Strana
Sedmé polní kázání. Ženní práce	321
G. Práce ve žních	323
Zvláštní pravidla pro práce ve žních, §. 322	323
Upotřebení pravého času k těmto	323
Nebezpečí uškození plodinám polním	323
Chyba pozdního setí	323
Škoda způsobená chybami při pracích ve žních	324
Větší užitek při dobrém sklizení	325
Velké ztráty při rozličném sklizení obvyklými spůsoby	325
Ztráta živnosti a mnohosti při seně a otavě	325
Ztráta při plodinách určených na zrna a semeno	325
Ztráty pro Čechy při pozdě začatých a nedbale provedených pracích ve žních	325
Ztráty při pozdě začatých, nedbale a neprospěšně provedených pracích ve žních v celém císařství	325
Větší výnos pro národní jmění jest k docílení hned a na který způsob	326
<hr style="width: 20%; margin: 10px auto;"/>	
Obyčejné vady při pracích ve žních a tím bezprostředně vyplývající škody	326
Vady při sklizení musejí se z dvojího ohledu posuzovati, §. 323	326

	Strana
1. Co se týče doby, ...	326
2. kterak se má sklizení vykonávati	326
Dot. 1. Počátek prací ve žních buď pozdě neb časné, §. 324	326
Příliš pozdní začátek žní	326
a. Při jetelové směsce a lučním seně	326
b. Při řepce, řepici a jiných olejných rost- linách	326
c. Při obilí	326
d. Při luštinách	327
e. Při rostlinách pícejších na semeno určených při pohance a rostlinách předných	327
f. Při chmeli	327
Škoda, jež vzniká z přestání sena a předných rostlin	327
a. Při jetelové směsce a lučním senu	327
b. Při rostlinách předných	327
c. Při přezralém chmeli	327
d. Při plodinách určených k výtěžení zrní	327
Škoda při přezralém žitu a ječmenu	327
K tomu vyobrazení obr. 117, 118	328
Příliš časně sklizení bramborů, řepy a ovoce	329
Škoda tím způsobená	329
—————	
Dot. 2. Kterak senoseč, žeň a další ženní práce se vykonávají, §. 325	330
1. Chyby při sekání, §. 326	330
2. Chyby při požínání	330
Nástroje k sekání a požínání	330
Kosa travní, obr. 119	331
Hrabice, obr. 120	331
Kosa obilní s obloučkem, obr. 121	331
Kosa s rožníky, obr. 122	331
Kosa obilní bez obloučku a rožníků, obr. 123, a srp, obr. 124	331
Dot. a. Při sekání neb kosení bývají následující chyby, §. 327	331
K tomu obr. 125	332
Dot. b. I. Chyby při žetí srpem, §. 328	332
II. Chyby při sušení sena a otavy, §. 329	333
III. Při shrabování řad do pokladů neb hromad, §. 330	333
IV. Při obracení pokladů a řad, §. 331	334

	Strana
V. Při vázání, snášení do mandelů, neb snášení na hromady, nakládání, svázení domů a pohrabování, §. 332	334
Vyobrazení roubíku, obr. 126	335
VI. Při skládání do stodoly, do přístodůlků a do stohů, §. 333	336
VII. Při česání a sušení chmele, §. 334	338
Příliš pozdní a příliš časně sbírání chmele	338
Chybný způsob při sbírání a sušení chmele	338
VIII. Při sklizení a svázení zemčat a řepy do sklepů a krecht, §. 335	339
Příliš časně sklizení a pozdní ukládání jich	339
Chybný způsob při sklizení zemčat a řepy a zacházení s nimi	339
IX. Chyby při česání ovoce, §. 336	341
Příliš časně česání	341
Spůsob česání ovoce	341
X. Vady ohledně na čeled, dohlídku na práci a vykonávání polní policie polními hlídači, §. 337	341
Zanedbání hospodářské čeledi	341
Neplecha paběrkování	342
Nedostatek polních přísežných hlídačů	342

Rady ohledně sklizení úrody 342

    Užitek pozornosti aby pracující síly přiměřeně a v pravý čas se upotřebily §. 338 343

Sdělení mých rad 343

Rady ohledně ženních prací, §. 339 343

    1. Dle času kdy se žněmi začítí 344

    2. Dle způsobu jak se mají ženní práce konati 344

Důležitost pravého času začetí s ženními pracemi, §. 340 344

Posuzování pravého času žní, §. 341 344

Znamení pravého času k početí ženních prací a zvláštní ohledy, jež při tom pozorovati nutno 345

Pravý čas k početí sekání trávy na zelenou či čerstvou píci, §. 342 345

Pravý čas k sekání lucinky, červeného jetele, vičence, jetele nachového, směsky, na široko seté kukuřice, pohanky, kolence, uměle zasetych travin, lučního sena a otavy §. 343	346
Všeobecná pravidla, znamení a zkušenosti pro to	346
Lucinka čili vojtěška	347
Červený jetel	348
Vičenec (ligrus), jetel nachový, směska, kukuřice, pohanka, kolence rolní a uměle pěstované traviny	349
Upotřebení lučního sena a otavy	349
Znamení pravé doby k počtí prací ženních s plodinami k těžení zrní ustanovených, jakéž jsou: plodiny olejně, obilí a luštiny, §. 344	349
Znamení pravé doby k počtí sekání nebo žatby jednotlivých druhů rostlin §. 345	350
Řepka a řepice	350
Obilí	350
Luštiny	351
Co ještě [zvláště pozorovati sluší, jak u plodin olejních taktéž u obilí a luštěnin	351
Rostliny předné, §. 346	352
Chmel, §. 347	352
Okopávání bramborů, řepy a zelí, §. 348	352
Ovoce, §. 349	353
—————	
Spůsoby, kterak ženní práce se konati mají §. 350	353
Práce úkolní	353
I. Sekání a žatba plodin, §. 351	354
Obr. 127, 128	355
Obr. 129, 130	356
II. Děláné sena a otavy §. 352	357
Spůsoby dělání píce	
1. zelené, ...	357
2. hnědé, ...	357
3. kyselé, ...	357
Dot. 1. Děláné zeleného sena nebo zelené otavy §. 353	357
Ochrana proti rose a dešti a proti ztrátě lupení a květu	357
Spůsob dělání suché píce	358

	Strana
a v řadách	
b. na kozlíkách a boudách	
Obr. 131, 132, 133.	359
Dot. 2. Dělení hnědé píce §. 354	360
Dot. 3. Dělení píce kyselé §. 355	361
Píce kyselá	361
Připravování kyselé píce z čerstvých rostlin a rostlinných částí	362
Obr. 134, 135, 136, 137	364—365
III. Shrabování řad do pokladů neb hromádek, §. 356	367
IV. Obracení pokladů a řadů, §. 357	368
V. Vázání, mandelování, snášení do kup, nakládání, svážení domů, pohrabování (§. 232, strana 334), vázání, §. 358	368
Vázání	369
Obr. 138	370
Vázání polozralých plodin hned po seči	370
Mandelování	371
Obr. 139, 140, 141	372
Mandelování malých snopů	372
Stavení těchto snopů do kuklí s kloboukem	373
Obrazce k tomu 142, 143, 144, 145, 146	373—374
Přitlačení snopů k zemi	374
K tomu obr. 147	374
Postavení kuklí bez klobouků; k tomu obrazce 148, 149, 150, 151	375
Stavění druhů kratšího obilí, prosa, semenných travin, s kloboukem nebo bez klobouků; k tomu obr. 152 a 153	376—377
Stavění snopů řepky a jiných olejných plodin, k tomu obr. 154	377
Snášení řad do kup	378
Obr. 155	378
Nakládání a svážení domů	379
Obr. 156	379
Pohrabování	380
Obr. 157, 158	381
VI. Skládání, rovnání do přístodůlků a na stohy §. 359	381
Obr. 159, 160	383
VII. Česání, sušení a žokování chmele, §. 360	384
Začátek česání	384
Práce při sklizení v čem záleží	384
Obr. 161	384

	Strana
Česání chmele	385
Obr. 162	386
Spůsoby sušení chmele	388
ve zvláštních sušárnách	388
Můj způsob sušení chmele	389
Obr. 163, 164, 165, 166	390—391
Vydání při sušení	392
Žokování chmele	392
Obr. 167. Vyobrazení podstavce	393
Spůsob při žokování	393
Sušení chmelin čili révy chmelové	393
Uschování chmelových tyčí	394
Lepší jest způsob v jehlancích než na ležato	394
Obr. 168, 169	394—395
Přiorání a hnojení chmele na zimu	395
VIII. Sklizení, svážení do sklepů, do krecht nebo uschování bramborů, řepy a zelí §. 361	395
Naznačení počátku a pořádku sklizení na je- dnotlivých polích	395
Vady a prospěchy při tomto naznačení	396
Sklizení zemčat	396
Sbírání zemčat	397
Vykopávání a vyorávání jich	398
Obr. 170, 171	397—398
Odvážení bramborů s pole	398
Vláčení brambořišť	399
Přiorání brambořišť	399
Nejpříhodnější k tomu pluh s podryváky, obr. 29 str. 72	399
Všeobecné rozšiřování tohoto pluhu s udáním dílen, kde jej nejlépe dělají	400
Spůsoby mzdy za vybírání bramborů	400
Sklizení řepy	401
Vybírání řepy pouze ruční prací	401
Nadzdvihování řepy ručním náčiním	401
Popis a vyobrazení těchto ručních strojů: vi- dlice, obr. 172, rýč, obr. 173, obyčejná mo- tyka, obr. 174	401
Zacházení s těmito ručními stroji	402
Vyorávání řepy	402
Nejlepší nástroj k tomu	402
Vybírání čili sbírání řepy	402
Čištění řepy	402
Čištění řepy bez koruny	403

	Strana
Vyobrazení k tomu, obr. 175, 176	403
Připravování a čištění řepy s korunkami nato- vými	403
Vyobrazení k tomu, obr. 177	404
Přijímání očištěné a připravené řepy na poli a odvážení jí domů	404
Určení váhy řepy	404
Náčiní k měření, obr. 178	404
O pracích úkolních při sklizení řepy	405
Spůsoby úkolní mzdy	405
Ukládání do sklepů a do krecht bramborů a řepy.	405
Uschování v sklepech, klenbách a jamách	406
Uschování v krechtách	406
Rozličné spůsoby krecht	406
Mé zakládání bramborových krecht na panství Libějickém	406
Vyobrazení k tomu, obr. 179, ...	407
Nejlepší a nejjistější krechta a její zařízení	408
Vypodobnění takovéto krechty, obr. 180	408
Jiný spůsob takové krechty, v obr. 181 vypo- dobněný	409
Vyvádění páry z krecht	409
Dohlížení v uzavřené krechty; provětrání jich	409
Postavení krecht vedle sebe, a čeho při tom šetřiti jest	409
Vyobrazení k tomu, obr. 182	410
IX. Rady při česání ovoce §. 362	410
Známky stupně zralosti při rozličných druzích ovoce	410
Doporučení starostlivého česání ovoce	410
X. Rady ohledně čeládky, dohlídky na práci a vykonávání polní policie polními hlídači §. 363	410
Nejlepší účinek na čeládku	411
Potřeba přísného zakročení dle čeledního řádu	411
Důležitost dobré dohlídky při práci	411
Dohlížení na práci	411
Polní policie — ustanovení přísežných hlí- dačů polních	412
Starání se o dělní práci	412
Odstranění sbírání jakožto prostředek k zušlech- tění mravů pracující třídy	413
Nejschopnější mužové k dostavení za polní hlí- dače	413

	Strana
Dodatek k sedmému polnímu kázání	415
List k rolníkům Českým	417
Mé působení k rozšíření lepšího hospodaření ve spojení s přiměřeným střídáním plodin, k zavedení vzorných hospodářství a pořádání hospodářství malých statkářů, napotom k rozšíření přiměřených secích strojů, orního a vzdělávacího nářadí	417
Historické líčení mého usilování v tom směru v posledním čase	417
Uznání vzorných hospodářství Jeho Excellencí panem místopředsedou c. k. náměstnictví baronem Kellersperkem	417
Vyzvání k malým statkářům v Čechách stran zařízení vzorných hospodářství	418
Mé vyzvání v tom ohledu od 11. září 1862: Pánům českým hospodářům (Poznámka)	418
Můj návrh k sněmu o zařízení vzorných hospodářství od 16. listopadu 1862 a jeho zřetel Jeho doslovné znění: Návrh k urychlení pokroku v rolnictví mezi malostatkáři v Čechách a ku konečnému uskutečnění jeho. Zadán vys. c. k. náměstnictvím k schválení vysokému sněmu království Českého od Františka Horského (Poznámka)	420
Předmluva k návrhu	420
Přípis k vysokému c. k. náměstnictví s návrhem a jeho vyřízením (Poznámka)	422
Další kroky k zařízení vzorných hospodářství v Čechách	422
Můj druhý přímý návrh k vysokému zemskému sněmu od 6. března 1863 a jeho další odůvodnění	430
Doslovné znění tohoto návrhu: Vysokému zemskému sněmu, Příloha I. Krátké odůvodnění návrhu ku zřizování vzorných hospodářství (Poznám.)	431
Příloha II. Návrh k zřizování vzorných hospodářství (Poznámka)	433
Nutnost mého návrhu	433
Potřeba stále větší výroby v hospodářství	434
Užitek vzorných hospodářství k probuzení pokroku	435

	Strana
Blahodárné následky z půjčování orního a vzdělávacího nářadí	435
Seznam statkářů, kteří si lepšího nářadí zapatřili (Poznámka)	435
Pokrok v pořádání malých hospodářství dle pravidel střídání plodin	436
Seznam nově pořádaných statků	438
Nově zřízená vzorná hospodářství	439
Počet jejich	439
Zrušené vzorné hospodářství a nový vzorný hospodář	439
Počet spořádaných vzorných hospodářství a jejich výměra	439
Uznání vzorných hospodářství a hospodářských prací od Jeho Excell. Arnošta svobodního pána z Kellersperku zemského správce v království českém, od Jeho Excell. c. k. P. M. L. městského a pevnostního velitele v Praze, pana Andora Melczera z Kellemesů, pak přednosty pražského kraje c. k. místodržitelského rady pana Edvarda hraběte Taaffe	440
Zásilka polního nářadí do Štýrska a Uher	440
Spořádání statku v Uhrách	440
Polní kázání v Kolíně a Příbrami	441
Jiná mne došlá pozvání k polním kázáním	441
Druhá výstava strojů a dobytka v Nelahozevsi	441
Odměňování nepřipuštěných nebo ne patrně stelných dvouletých jalovic	441

Výsledky a uznání mých snah ku prospěchu malých statkářů od vlády, českého zemského výboru a zemského sněmu království českého	442
Dopis zemského výboru (poznámka)	443
Jednání zemského sněmu v záležitostech zeměvzdělání	444
Uznání vzorných hospodářství a pořádání komitétem znalců pro porady o hospodářských školách	444
Velká důležitost a nevšímavost polního hospodářství	444

	Strana
Jak velkolepý jest možný větší výtěžek v Čechách a v celé říši rakouské	445
Přibývání národního jmění větším výtěžkem	445
Radění ke své pomoci	445
Volba mužů k zřizování vzorných hospodářství a k pořádání malých statků	446
Obce a okresní zastupitelstva se ujmou vzorných hospodářství a kterak by mělo to se státi	446
Přebytky hospodářských záložen k zakládání vzorných hospodářství	446
Pozvání přátel vzorných hospodářství a střídání plodin pak hospodářských spolků k schůzi do Prahy na 26. 27. a 28. července t. r.	446
Další provedení vzorných hospodářství hospodář- skými spolky	447
Můj účel jest dosažen	447
Obsah příštího oddělení mých „Polních kázání“ „Práce v zimě“	447

